

Nina Mitrović
(*1978)

Sousedství vzhůru nohama
(Komšiluk naglavačke)

Životopis autorky

- Nina Mitrović (1978) patří k nevýraznějším současným chorvatským autorům nejmladší generace
- studuje poslední ročník katedry dramaturgie na Akademii dramatických umění v Záhřebu
- její hra *The Culpirt* byla publikována v časopise *Kolo* v roce 2003 a vysílána v Croatian Radio o rok později
- další její hra *When We Dead Slay Each Other* byla provedena jako scénické čtení v rámci International Drama Colony in Motovun (režie Želimir Mesarić, 2003) a byla zahrnuta do repertoáru divadla Kerempuh v sezóně 2003/04

- hra *Komšiluk naglavačke* měla svou premiéru v Chorvatském národním divadle Ivana pl. Zajc v Rijece (získala několik ocenění, mezi nimi cenu za nejlepší hru a produkci na Dnech satiry v Záhřebu, a za nejlepší produkci Chorvatského Národního divadla v sezoně 2002/03)
- hrála se v mnoha chorvatských divadlech (Rijeka, Split, Zenica, Skoplje) a byla jako scénické čtení uvedena i v Německu (Theatertreffen), Anglii (Soho Theatre) a New Yorku (Playwright's Week festival) a také vysílána v Croatian Radio (2003)

Výstavba

- není tradiční
- nerozkládá se na dějství, obrazy, výstupy
- skládá se ze sedmi hlavních příběhů, pěti „meziher“, „prologu“, „epilogu“ a „dohry“
- scénické poznámky jsou minimální
- každý příběh má svůj název a pojmenování místa (číslo poschodí), kde se děj odehrává
- v hlavních příbězích, ve kterých vystupují dvě až tři postavy, a které se odehrávají v soukromých bytech, vyskočí z okna jedna z nich nebo je jí k tomu dopomoženo
- v mezihrách se potom za letu setkávají postavy, které vyskočily, příběhy postav se tedy v každé mezihře spojí

Jazyk

- hovorový, bez servítek
- vyskytuje se mnoho vulgarit i toho nejhoršího kalibru; kurva, piča, vymrdal
- vulgarity jsou použity někdy až v nepřirozeném množství, aby dodaly na drsnosti
- drsný, černý humor

Odkazy

- zmiňování války
- náboženství; nedůvěra k bohu – myšlenka, že kdyby existoval bůh, nedopustil by taková zvěrstva, bůh může způsobit dobro, ale i zlo
- pomíjivost lidského života
- budova, ve které se děj odehrává, má pravděpodobně představovat očištěc
- neschopnost komunikace mezi lidmi, neschopnost vzájemného odpuštění, pomoci

Charakteristika

- tragikomedie s černým humorem
- surovost, drsnost, cynismus, ironie, sarkasmus
- není ponechán prostor pro emoci
- bez dlouhých příprav na tragédii
- končí vždy vyskočením nebo vyhozením z okna a pak už nic nenásleduje

Charakteristika postav

- kvůli krátkosti příběhů se nedá mluvit o propracované charakteristice postav
- otcové v jednotlivých příbězích jsou si však podobní, všichni jsou drsní, plní nenávisti, kterou skrývají za sarkasmus a cynismus, působí někdy až bláznivě; Momo, Starý, Žiga
- postavy spojuje beznaděj, řešení problémů hledají ve vraždě nebo sebevraždě

„Prolog“

Střecha

Pád prvního člověka

- osobní zpověď Hukliji
- monolog
- odvolává se k bohu, ale také ho obviňuje, považuje ho za svého souseda
- Huklija spadl z lešení, zranění mu způsobí, že se nemůže vrátit do normálního života, vyskočí z okna
- obviňuje justici a vlast
- bůh podle něj dokáže upozornit na blížící se nebezpečí, ale lidstvo to nedokáže včas vnímat
- předzvěst budoucího děje

20. poschodí

Syn starého

- Dado a jeho otec, nazvaný jako Starý, jsou policisté
- Dado má za úkol zbavit otce zbraně a odznaku kvůli provinění, které se objasňuje až v mezihře
- Dado je rozumnější než otec
- Starý má od začátku svou sebevraždu naplánovanou
- mluví celou dobu jako blázen (podobnost s Hamletem), ačkoli má vše dobře promyšlené

16. poschodí

Blbci se vracejí

- Djuka se vrací ze Švábska ke své ženě a dceři
- v bytě už je však nová nájemnice Anna
- ta mu vyjeví, že jeho žena odešla i s dalším dítětem, Robertem, které však podle Djukových propočtů není jeho
- Djuka zabije Anniného ptáka, aby jí dokázal, že ji nemůže ochránit před samotou
- Djuka vyskočí z okna

13. poschodí

Synův tatínek

- Sike a jeho milenec Miljac si přivydělávají šmelinou s whisky, cigaretami, oblečením, což Sikeho otec odsuzuje, ačkoli jej tím také živí
- otec Momo se nesmíří s tím, že bez krádeží není možno se uživit
- Momo vyhodí Miljaca z okna

10. poschodí

Operace bez doktora

- Roda si jde vyřídit účty s doktorem Goranem, který ho měl neúspěšně operovat
- v průběhu děje se však ukáže, že Goran za operaci pouze vzal peníze, a operaci nechal provést někým jiným
- Roda vyhodí Gorana z okna

5. poschodí

Fáro bez řidičského průkazu

- Žiga předstírá, že je pojišťovací agent, sejde se s Mirem
- ve skutečnosti je Žiga otec Jeleny, kterou Miro srazil autem a ujel z místa nehody
- Jelena skončila na invalidním vozíku, ale Miro nebyl díky svým kontaktům na vyšších místech potrestán
- Žiga vyhodí Miru z okna
- chvíli po něm skočí Jelena
- v mezihře, která následuje po tomto příběhu, se objevují otázky týkající se boha, kritika => bůh není

1. poschodí

Tanec

- Mičo a Dana jsou nuceni opustit byt, do kterého se vrací jeho původní srbský obyvatel, protože je udal doktor Goran
- konec jiný než u ostatních příběhů (odehrává se v prvním poschodí), Mičo chce vyhodit do vzduchu bombu, která ale nevybuchne
- Mičo vidí z okna padající sousedy, okno za nimi zabouchne
- končí zemětřesením

„Epilog“

Beton

Pád mrakodrapu Babel

- Huklija vystupuje sám
- Huklija vypráví o svém rozhovoru se sousedem – bohem
- bůh odůvodňuje zvěrstva, která se dějí na zemi, nepravdou, která na zemi zavládla, podle něj jsou ze všech bytostí křiváci
- bůh obviňuje lidstvo, že si mezi sebou nerozumí, neposlouchá se
- přirovnávání víry k hypotéce; víra se bere na úvěr a musí se splácet
- lidé chtějí mít víru (jistotu), ale nejsou schopni pro ni nic obětovat, prognóza na zlepšení do budoucna nemluví příznivě
- v jedné části obrat k publiku
- pokračování jeho úvahy ze začátku hry
- shrnutí všech příběhů – vždy začíná slovy „Bůh dal“ a končí „Bůh vzal“

„Dohra“

V některém poschodí některé jiné budovy v sousedství
Pád první ženy neboli Rodina v prachu

- Juliška si povídá s urnami, ve kterých je popel jejího manžela a syna
- Juliška obviňuje otce, opíjí se rakijou
- vypadne z okna
- tato scéna je pravděpodobně zařazena jako ukázka toho, že i ženy mohou skončit špatně
- monolog, samostatný příběh nesouvisející s předchozími
- podle scénických poznámek může být umístěn kdekoli mezi první a poslední scénou

